

JANKO KERSNIK

JARA GOSPODA

Janko Kersnik se je rodil v Brdu pri Lukovici leta 1852. Že kot gimnazijec je pisal nemške pesmi, po nagovoru Levca pa začne pisati dela v slovenščini. Objektivno je prikazoval vse sloje ljudi v njegovi okolici v devetnajstem stoletju, prav tako pa je opisoval tudi miselnost tako kmečkega, kot tudi malomeščanskega in plemiškega sloja. Umrl je v Ljubljani leta 1897.

Roman Jara gospoda je izdala Mladinska knjiga v Ljubljani leta 1960 v zbirki Kondor. Opombe k prebranemu delu je napisal Blaž Tomaževič.

Andrej Vrbanoj je oklican za novega Grobeljskega sodnika. Čeprav ga je večina Grobljanov vsela, pa se v nekaterih njegovih prijateljih opaža ljubosumje. To je še posebej prisotno pri Pavlu. Kasnej izvemo, da sta pred petnajstimi leti oba osvajala isto dekle Julko in da je zaradi tega prišlo med njima do nekega prikritega sovraštva.

Vrbanoj se z svojimi petintridesetimi leti oženi z gostilničarjevo hčerjo Ančko. Poroka v vaščanih vzboja različna mnenja, vendar jih večina meni, da se sodnik ne sme poročiti z gostilničarko, ki še pisati ne zna dobro. Najbolj jezen med vsemi je Pavel, ki mu je bila Ančka prav tako všeč. Sledi poroka in po njej enolično življenje, ki večinoma poteka le na sodišču in v gostilni.

Groblje so praznovale svojo stoletnico župnije. To priložnost je izkoristil Pavel za

osvajanje Ančke, česar posledica je bila, da je Ančka popustila in se mu predala. Nato sta se z Pavlom shajala vsak večer v zgornjih sobanah gostilne. Za njuno ljubezen so vedeli čisto vsi razen Vrbanoja, ki pa je za to izvedel po anonimnem pismu davkarjeve hčere. Za avtentičnost sporočila je izprašal Pavla, ker pa mu je on vsebino pisma potrdil, Vrbanoj zapusti Ančko in odide.

Deset let pozneje Pavel nekje na Štajerskem služi kot okrajni sodnik. Kot obtoženka pride predenj Ančka obtožena beračenja. Pavel jo obsodi na izgon v domovino, vendar se ta ne izvrši, ker Ančka že po dveh dneh umre. Za pogrebom je šel le Pavel, ki ji je uničil mirno življenje z Vrbanojem.

Zakaj je hotel Pavel ljubimkati z Ančko šele potem, ko se je ta že poročila z Vrbanojem? Menim, da to ostane v človeku od otroštva. Hrana je pri sosedih vedno boljša, vedno so tuje igrače lepše. Pred kratkim sem opazoval prijateljevi hčerki, ki sta stari tri in štiri leta. Na mizi leži igrača skoraj cel dan, vendar se zanjo nobena izmed njiju ne zmeni. Ko pa jo ena vzame, jo hoče naenkrat imeti tudi druga in tako pride do čisto neutemeljenega joka in pretepa. To obnašanje bi lahko primerjali z Pavlovim. Ančka je vedno "ležala" v gostilni vsem na voljo, vendar je bila Pavlu nezanimiva vse do trenutka, ko jo je zase vzel Vrbanoj. To nam

dokazuje, da v človeku, pa naj bo še tako moder, vedno ostane nekaj nagonskega, čemur se enostavno ne more upreti.

Glavni problem dela je po Tomaževičevih besedah nepremišljeno sklenjen zakon med višjim in nižjim slojem. Pisatelj sebe pooseblja v notarju Valentinu, ki je v delu samem obsojal prav to neenakovrednost dveh ljudi. Ančka postane z poroko gospa, a ta gospa je inteligenci svojega moža nedorasla, se pravi, da sploh ne more biti gospa. Jara gospoda združuje pod svojim imenom ljudi, ki so v svojem družbenemu položaju nezasluženo in so mu nedorasli. Posmeh leti predvsem na Ančko.

Kersnik je v Jari gospodi opisal življenje na kmetih izredno realistično, kajti v roman je vnesel živo okolje v katerem je živel, osebe iz romana so, izvzemši glavne tri, vse resnične. Prav tako je v romanu upodobil tudi sebe v podobi notarja Valentina, ki se strinja z temeljnim problemom dela. Kersnik v svojih delih ni prikazoval idealnih težav, ki bi bile primernejše za razprave, temveč je prikazoval ljudi takšne, kakršni so bili v resnici, zaradi česar je le ta eden "najmočnejših" realistično-naturalističnih pisateljev.